

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פרשת שלח

כג' סיון תשפ"ד

הפטרה: וישלח יהושע

יציאת השבת ר"ת 21:18

יציאת השבת:

20:35

ירושלים: 20:31

מברכים ראש חודש תמוז שיחול בשבת וראשון
המולד ביום שבת 13:09 10 חלקים
גיליון 871

כניסת השבת:

19:22

ירושלים: 19:14

ואין ברוך בך עמרם

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

בפרשתנו מובא סיפור המרגלים. משה שולח שנים-עשר אנשים מראשי העם לתור את הארץ, להכיר אותה ואת היושבים בה. כשחוזרים המרגלים הם מספרים בשבחה של הארץ, אך אומרים שהעמים היושבים בארץ חזקים, ובני ישראל לא יוכלו לכבוש אותה מידיהם. רק יהושע בן-נון וקלב בן יפונה מנסים לחזק את רוח העם, לעלות אל הארץ.

אך גם זו היתה משימה לא קלה, וכמו שמובא במדרש, נאמר: "וַיָּהִם כָּלֵב אֶת הָעָם". אָמַר רַבֵּה: וַיָּהִם-הֵסִיתָם בְּדִבְרֵי. פֶּתַח יְהוֹשֻׁעַ בְּדִבְרֵי. אֵל הָעָם. אָמְרוּ לוֹ: אֲתָה, שְׂאִין לָךְ מִשְׁפָּחָה, מְדַבֵּר? אָמַר כָּלֵב בָּלְבוֹ: אִם אֲדַבֵּר גַּם אֲנִי, יִנְסוּ לְמַצָּא סִבָּה לְהַשְׁתִּיק גַּם אוֹתִי. מָה עֲשֵׂה? פֶּתַח וְאָמַר לָהֶם: "וְכִי זֶה בְּלִבְךָ עֲשֵׂה לָנוּ כֵּן עֲמָרָם"? סִבְרוּ הָעָם שִׁבְגִּנוֹת מֹשֶׁה רוֹצֵה לְדַבֵּר - וְהַשְׁתַּתְקוּ. הַמְשִׁיד כָּלֵב וְאָמַר לָהֶם: "הוֹצִיאֵנוּ מִמִּצְרַיִם וְקָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם וְהָאֲכִילָנוּ אֶת הַבָּז, וְאִם יֹאמַר עֲשֵׂו סְלִמּוֹת וְעָלוּ לְרָקִיעַ - לֹא נִשְׁמָע לוֹ?"

חכמנו שואלים מדוע סברו העם שכלב רוצה לדבר בגנותו של משה? אלא שבזמן שאדם קורא בשמו הפרטי של חברו, הרי יש בזה קירוב דעת, אך הקורא לו בשם משפחתו או אביו, הרי שמדובר בריחוק וכנראה הוא רוצה לדבר בגנותו. מכאן החשיבות הגדולה לקרוא בשם הפרטי של האדם. אמנם עם ישראל עשו תיקון לזה, שבפיוט לכבודה של התורה אנו משבחים את משה רבנו: "אין אדיר כה". ואין ברוך בך עמרם. אין גדולה כתורה. ואין דורשה כישׂראל". נתפלל להשבת הקירוב והאחדות בעם ישראל במיוחד בעת הזו, "עת צרה היא ליעקב וממנה יוושע", ואז נוכל לומר בפה מלא: "מפי אל - יתברך ישׂראל".

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שורין. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריא מספר חשבון: 123459

ולא תתורו אחרי עיניכם

חטאם של המרגלים היה כידוע, שהם לא פירשו את מה שראו לטובה. פירות הארץ הגדולים הצביעו לדעתם על יושבי הארץ. כשם שהפירות מוזרים וענקיים כך יושבי הארץ. הקב"ה גרם למתים רבים כדי שיתעסקו התושבים במתיהם ולא יטפלו למרגלים, אך המרגלים פירשו זאת לרעה: "ארץ אוכלת יושביה". מסתבר, שהכל עניין של הסתכלות.

בהקשר זה מעניין לראות את המעשה ברבי יהושע בן לוי המסתכל על מאורעות החיים, כפי שאנו רואים גם כיום, ומבקש הסבר לפעולות ה' בעולם. וכך מסופר: מעשה היה ברבי יהושע בן לוי, שרצה להיפגש עם אליהו הנביא ז"ל. התפלל לפני הקב"ה שימלא לו מבוקשו, ותפלתו נתקבלה ונגלה אליו אליהו הנביא. אמר לו אליהו: מה אתה מבקש, אמר לו: רוצה אני לראות מה אתה עושה בעולם. אמר לו אליהו: דבר זה לא יתכן. אמר לו: למה, אמר לו, מפני שתראני עושה דברים שלא תוכל לסבול. אמר לו: אף על פי כן רוצה אני לילך עמך. אמר לו: טוב, בא עמי.

התחילו שניהם ללכת. כשהחשיך היום נשארו ללון אצל עני אחד שהיו איש ואשתו ולא היה להם אלא פרה קטנה. והעני קיבל אותם בסבר פנים יפות ונתן להם לאכול ולשתות, וחלק להם כבוד מלכים כפי ערכם. בחצות הלילה קם אליהו ונתן מכה אחת על ראש הפרה והמיתה. כשראה זאת רבי יהושע אמר: חס ושלום שזה אליהו הנביא, שדבר זה לא יעשה אפילו השודד שבהרים. אמר לו לאליהו הנביא: האם אין זה חטא מה שעשית. והלא פרה זו היא כל חייו של העני הזה, ואתה באת והרגת אותה. האם זהו הגמול שנתת לך על שהאכילך והשקך וחלק לנו כבוד מלכים. אמר לו אליהו ז"ל אם תשאלני עוד הפעם, אפרד ממך ולא תוסיף עוד ללכת עמי. ואם אתה רוצה ללכת עמדי תשתוק ולא תשאלני כלום למה אני עושה דברים.

והם הלכו לדרכם ובלילה השני לנו בביתו של עשיר גדול שבאותו לילה היה עסוק בבנין ביתו. וכשראה אותם לא רצה להפנות ראשו אליהם ולא קם ולא זע ממקומו, ולא נתן להם לא מאכל ולא משקה. בחצות קם אליהו הנביא ואמר לרבי יהושע בן לוי קח קצה החבל הזה. נטל רבי יהושע בן לוי קצה אחד של החבל ואליהו את הקצה השני ומדדו את הקירות ובנה לו ארמון נפלא בהדרו ובו ק"פ חדרים.

היה רבי יהושע בן לוי תמה ואומר: אותו עני הכנים אותך לביתו ונתן לך מאכל ומשקה וחלק לך כבוד מלכים ובלילה עמדת והרגת את פרתו. ועשיר זה לא עשה לך שום טובה, ואפילו לא ערך לך קבלת פנים כראוי לך, ועשית לו טובה כזו שבנית לו ארמון גדול כזה שאין לבנותו בדמים מרובים? משם הלכו למקום אחר. ששם היו כולם עשירים. והם היו בעלי גאווה כאלה שלא רצו אפילו להסתכל על שני החכמים האלה. ולא רצו לתת להם לא מאכל ולא משקה. למחרת עמד אליהו והתפלל להשי"ת שייעשו כולם מנהיגים.

משם הלכו למקום אחר וכולם היו שם עניים וכשראו את שני החכמים קיבלו אותם בסבר פנים יפות, ונתנו להם לאכול ולשתות וחלקו להם כבוד גדול והכל במיעוט ממזונם. למחרת עמד אליהו ובקש רחמים מאת השי"ת שלא יתן להם אלא פרנס אחד. אמר ריב"ל לאליהו: איני יכול לסבול המעשים שאתה עושה. ואני רוצה שתבאר לי פשר כל המעשים שעשית, לפי שאין אני מבין אותם כלל. אמר לו אליהו: אם אני אסביר לך הכל, שוב לא תלך עמי.

אמר לו רבי יהושע: אני מסכים לכל ובלבד שתסביר לי למה הרגת פרתו של אותו עני, אמר לו אליהו: דע שבאותו לילה עמדה אשתו למות. והיתה חביבה עליו יותר מאלפי אלפים דינרי זהב. לכן עמדתי והרגתי פרתו שתהיה כפרה לאשתו. נפש תחת נפש.

אמר לו ריב"ל: ולמה לאותו עשיר שלא הפך פניו להסתכל עלינו, ולא נתן לנו לא מאכל ולא משקה בנית את הארמון הגדול הזה. אמר לו: דע אם היה אותו עשיר חופר שטים שלוש אמות תחת אותו בית, היה מוצא אוצר גדול ולכן הקדמתי ובניתי לו הארמון. והארמון הזה לא יתקיים זמן מרובה מפני שהוא מעשה נסים ויפול פתאום ולא ימצא את האוצר הזה.

אמר לו רבי יהושע בן לוי: ולמה ברכת אותם העשירים, שלא נתנו לנו כלום שיהיו להם מנהיגים הרבה. אמר לו: לא ברכה היא זו אלא קללה. שכן ברבות המנהיגים סופם הרס. כמו שאומרים העולם: ברבות הקברניטים טובעת הספינה.

ואותם העניים שעשו לנו טובה בירכתים שיהיה להם רק מנהיג אחד. כי כל עיר שיש לה ראש אחד, סופה להתקיים. ואם אתה רואה רשע שהוא בוטח בעושרו, דע שאין זה לטובתו. ואם אתה רואה צדיק הסובל צער וחוסר מזונות, אין זה לרעתו אלא לטובתו, לכפרת נפשו. ואם יש לאדם כסף והוא נותן צדקה לעניים יתקיימו נכסיו, ואם לא יפרח כספו, שכן יש כנפיים לכסף. ומכאן שישתכל אדם בכל מקרה הבא עליו ויאמר תמיד הכל לטובה, כי הקב"ה עושה לטובתו.

בזכות מצוות ציצית

בפרשתנו מובאת מצוות ציצית. מצווה זו נחשבת קלה מבחינת עשייתה, לבישת בגד עם ארבע כנפות מחויבת בציציות. אך מבחינת שכרה הרי היא שקולה כנגד כל המצוות. וכן שומרת היא את האדם מן החטא. וכך מסופר על אדם אחד שהיה זהיר בה:

מעשה באדם אחד שהיה זהיר במצוות ציצית, אך נתדרדר רוחנית עד שכאשר שמע שיש מופקרת גויה בכרכי הים שנוטלת סכום עתק של ארבע מאות זהובים בשכרה, מיד שיגר לה ארבע מאות זהובים וקבע זמן לבוא אצלה. כשהגיע זמנו, הגיע אליה ונכנס לביתה, הציעה לו שבע מטות, שש של כסף ואחת של זהב, ובין כל אחת ואחת סולם של כסף ועליונה של זהב, עלתה וישבה על גבי עליונה כשהיא ערומה, ואף הוא עלה לישב ערום כנגדה.

רגע לפני שנפל ברשת יצרו, באו ארבע ציציותיו וטפחו לו על פניו, מיד נשטמ מהמיטה העליונה, וישב על גבי הקרקע כאומר איני חפץ בך. ראתה האישה שכך עשה, אף היא עשתה כמותו לישב על הקרקע, ונשבעה לו שלא תניחו עד שיאמר לה איזה מום מצא בה שכל כך נדחתה מפניו. אמר לה, נשבע אני שלא ראיתי אישה יפה כמותך, אלא מצוה אחת ציונו ה' א-להינו וציצית שמה, ונאמר בה "אני ה' א-להיכם" שתי פעמים, לאמור, אני הוא שעתידי ליפרע ואני הוא שעתידי לשלם שכר, ועכשיו נדמו עלי ארבע ציציות אלו כארבע עדים על מעשיי, ועל כן הלכתי מפניך.

לבסוף, הלכה ונתגיירה ובאה לבית מדרשו של רבי חייא, שהתיר לה להינשא עם אותו אדם. אמר על כך רבי חייא, אותן מצוות שהציעה לו באיסור הציעה לו בהיתר, זה מתן שכרו בעולם הזה, ולעולם הבא איני יודע כמה. אשרי הזהיר במצוות ציצית.

מהלכות מצוות ציצית

א. שקולה מצות ציצית כנגד כל המצוות כולן, שנאמר: "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' ועשייתם אותם". גדול עונש המבטל מצות ציצית, ועליו נאמר לאחוז בכנפות הארץ. והזהיר במצות ציצית זוכה ורואה פני שכנה.

ב. אף שמעיקר הדין אין חיוב כל כך ללבוש טלית קטן כל היום, מכל מקום ראוי ונכון מאוד להשתדל לקיים מצות ציצית, וללבוש טלית קטן במשך כל היום. שהיא מצוה יקרה וחשובה עד מאוד, ששקולה כנגד כל המצוות. וכן מצוה לחנך גם את הקטנים מגיל שש במצוה יקרה זו, ולהלבישם טלית קטן תחת בגדיהם. ומכל מקום מי שאין לו ציצית אין צריך לחזור על הפתחים כדי שיהיו לו מעות לקנות טלית. ואם אין ידו משגת לקנות ציצית ותפילין, יקנה תפילין, אבל אם מוצא תפילין בשאלה, יקנה ציצית.

ג. נכון לקנות טלית נאה משום זה אלי ואנוהו, התנאה לפניו במצוות. אך לא יעכב את המצוה בעבור זה. וכן עיר שאין בה ספר תורה, ויש שם סופר שיודע לכתוב, אבל אינו יודע לכתוב יפה כמו סופר אחר, שלא יבוא בקרוב, מוטב שיכתוב אותו המצוי מיד. וכן אין להמתין להתעטף בציצית עד שבת לכבוד שבת.

ד. מצוה לאחוז הציציות בידו השמאלית כנגד לבו בשעת קריאת שמע, רמז לדבר: והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך. יש האוחזים בידיהם את כל ד' הכנפות, ומנהיגו לאחוז בשתי הציציות שלפניו בלבד. נהגו לאחוז הציציות שלפניו באמירת ברוך שאמר, ומנשקים הציציות בגמר הברכה.

ה. טוב להסתכל בציצית בשעת עטיפה כשמברך. וטוב שיעצור במחשבתו כאילו יש בהם חוט מראה תכלת, שהוא דומה לרקיע. וראוי להסתכל בציצית בכל איזה זמן, כי יש בזה תועלת לאדם שלא יבוא לידי חטא. יש נוהגים להסתכל בציציות כשמוגיעים לראיתם אותו וליתן אותם על העינים, ומנהג יפה הוא לחיוב מצוה. ויש שמונשים הציציות בכל פעם שמזכירים ציצית. כשמסתכל בציצית מסתכל בשני ציציות שלפניו שיש בהם עשרה קשרים, רמז להויות, וגם יש בהם ט"ז חוטים ועשרה קשרים עולה כ"ו כשם הו"ה.

ו. סומא, יש לו לאחוז את הציציות בשעת קריאת שמע כפיקח לכל דבר, ועל פי הקבלה גם הוא ינשק את הציציות כשאומר וראיתם אותו, ויעביר הציציות על עיניו. נכון שלא להניח הטלית בלא קיפול בלילה. וטוב שכל אחד יקפל הטלית בידו, ולא יתנונו לאחר לקפלו, דקשה למזל.

ז. מעיקר הדין מותר לקפל את הטלית באמצע שאומר עלינו לשבח, או בעת שאומרים קדיש, ובלבד שנותן לבו לענות אמן ויהא שמיה רבא. ואם יש לחוש שלא יענה אמן, נכון שלא יקפל בטלית באמצע ששומע קדיש.

ח. כשמסיר מעצמו את הטלית אחר התפלה, טוב שיסירנה ביד שמאל שהיא יד כהה, להראות שקשה עליו פרידתו. וכן ינהג כמשסיר מעליו התפילין, ולא יסיר הטלית כי אם לאחר חליצת התפילין, ונכון להמתין עד אחר עלינו לשבח.

[ע"פ ילקוט יוסף הראשל"צ הגר"י יוסף שליט"א].

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

למענונינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לדפנות: ציפור חיושע לוי. שרה בת שמחה, ביבה אלימלך. עור בן עישה. תקוה בת עזיהו. אליהו בת ג'אן. אסתר בת דובא. מול בת עננה. אברהם בן רחל. רחמים בן סולמנט. דראל בן אביעל. אליהו בת סלחה. ישי ורחל לוי. חנה בת חזקה. עדן בת רחל. מיכל מוריה אדרי. יוסף בן מילל. דוד ביטון ח"י. לופת יוסף ושושן בן דוד ח"י. להורות נעדרו: צה"ל ושביווי ובהם: אורון שאול, דוד גולדין, גיא חבר, רון ארד, יהודה כין, צבי פלדמן. וכל החטופים והשבויים בעזה!

לעילוי נשמות: הר"ע יוסף. הר"מ אליהו. דרב אברהם עקרון. רבי משה מלל. רבי יצחק שושן. רבי יעקב שושן. יונה יונה. סופר נחש. יצחק דרעי. רבי אברהם בן שבא. אליהו מקסים חיים דרעי. סיר נחום. ישראל אברהם טון. שלמה בן מרים. יצחק ונחום אטאם. אורן מועלם. אליהו טויטו. דוד גוססברג. מירי פולק. מרים קדושים. עמוס דמרי. רזי שלמה. סימנצוב משה יהודה. יצחק בן סולק. נעים משה. אמן נסים וסולקיה שושן. אליס טובל. ירדנה שמעון. יפה יונה. יונה קלון. סימנצוב תמוז. ליט שבת משה עשה. חנה יצחק. אסתר חוד. אסתר בת תורה. אליהו בת פריחה. תירצה ויגון. אסתר וענבר נחום. דניאל אלמליח. נחום הלוי. דוד טובל. מיכל עמר. אריה בן שמעון. ציונה בת דוד. יצחק ולאח אסתר. אליהו אדרי. עזיהו עמוס. רות יעקב. חיה רחל לוי. יונה. יוסף שרעבי. מרים יהודה. שמואל למברגר. ענינה בת מירכה. לאור רחמים. זק טל. עליה מועלם. עליה בן. שרה אליהו. דוד ופריחה כון. שמעון בן רחל. אברהם אדרי. יוסף אלקובי. מיסאל ועקני. חסיבה ששפוטש. עישה דרין. ברכה סופן. כמיסה דיד. רפי עשור. איתי זפתי. מעין וסתר עשור. כמישה כון. מרים בת רחל. נאווה כון. אילה שחר. ארטל מבורך. יצחק ושנחה אילוז. אורי יצחק אילוז ח"י. יצחק בן פנחס ז"ל.

ולע"נ הנספים בשווא ובהם: אלכסנדר שנדור, שושנה רוזה, רפאל פריצ, וציציליה צילה לבית משפחת ציטרון ח"י. ד. אברהם ולאח ציטרון ז"ל.

למענונינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה